

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

№ 77. Ч. 77. Нью-Йорк і Джерзі Сіті, четвер, 19-го квітня 1945.

№ 77. NEW YORK and JERSEY CITY, Thursday, April 19, 1945.

VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В КРАЇНАХ П'ЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ

Тел. "Свобода": DE 6-0237. Тел. У. Н. Союз: BE 6-4016. 4-0807

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ПОЧАЛИ ПЕРЕВОЗИТИ ВОЄННІ МАТЕРІАЛИ З ЄВРОПИ НА ТИХИЙ ОКЕАН

Військова влада виявила, що вже розпочався перевіз вояків та воєнних матеріалів з Європи на Тихий океан. Під теперішню пору це ще малий рух, але він буде зростати в міру викінчення війни в Європі.

При перевозі складено такий план: Кораблі в Європу будуть везти харчі й інші матеріали для відбудови знищеної Європи, а з Європи будуть забирали вояків та воєнні матеріали. Нараховують, що яких 70 відсотків воєнних матеріалів дадуться перевезти, а інші треба знищити таки на місці. Сотки тисяч вояків будуть перевезені просто на війну проти Японії, а лише деякі прийдуть до Америки. Відповідно до потреб будуть теж налаштовані перевозові засоби і в самій Америці, щоб перевіз відбувся із сходу на захід.

ПЕРША КОНФЕРЕНЦІЯ ПРЕЗИДЕНТА З ГАЗЕТАРМИ

Вівторок 17. квітня президент Гері С. Труман відбув першу конференцію з представниками газет. На ній явилось рекордове число кореспондентів, бо аж 348. Просто не було де стояти.

Важніші справи, на котрі президент дав відповідь, це такі: На конференції до Сан Франсиско президент не поїде, бо має "знамениту делегацію", яка буде заступати американські інтереси; самий президент виголосить лише по радіо промову до делегатів; президент хоче відбутися конференцію із міністрами Чотирьох Потуг, щоб допомогти міжнародній конференції; заборона кінських перегонів і продаж алькоголю по півночі остане даліше всилі; наразі не буде змін на відповідальних урядових становищах, як от на становищі секретаря стейту; бувший радник президента Джеймс Ф. Бірнесс остаточно у Вашингтоні, але виїздить на лікування на південь. З цим покінчено здогади, що Бірнесс має дістати високе становище при президенті; президент підтримує цілою силою економічні зобов'язання супроти заграничних держав, особливо він стоїть за те, щоб виповнити цілу монетарну програму із Бретон Вудз.

ПРОМОВА ПРЕЗИДЕНТА ДО ЗБРОЙНИХ СИЛ

Президент Труман виголосив по радіо промову до збройних сил Америки на всіх фронтах, а в ній повідомив про смерть дотеперішнього начальника команданта, невіджалованого Ф. Д. Рузвелта. Даліше пригадав на свій обов'язок заговорити до вояків у теперішньому часі, коли ціла нація покладає на них усю свою надію. Запевнив теж, що Америка не забуде на своїх борців, живих, чи мертвих, і на їх родини, коли настане час миру в Америці і на цілому світі.

Інша діяльність нового президента в один дні представляється так: Конференція з кореспондентами; підписання закону про продовження Ленд-Лізу на дальший рік, чи там до безумовної здачі ворога і доручення сенатові іменувати командантів Третьої Американської Армії в Європі повними генералами. Це відноситься до Джорджа С. Патона і Кортніа Г. Годжеса.

ЯПОНЦІ ВИРИЗАЛИ ТИСЯЧІ ЛЮДЕЙ НА ФІЛІПІНАХ

Воєнний Департамент оприлюднив провірені факти, про страшну різню людей на Філіппінських островах, якої доконали японці перед утечею з цих островів. Людей різали й убивали, де попало: на вулицях, по домах навіть у церквах. Вбивали поодинокі, або масово, замкнувши їх у загородах, по пивницях та в бараках. Американські влади мають у руках різні документи, які вказують, що ці вбивства були наказані японською владою і наперед упряновані.

ДОМАГАЮТЬСЯ НАЙВИЩОЇ МЕДАЛІ ДЛЯ ПРЕЗИДЕНТА РУЗВЕЛТА

В сенаті і в палаті репрезентантів поставлено водночас вноси, щоб небіжчикові Френклінові Делано Рузвелтові признати найвище призначення, яке загалом може надати Америка, а це Почесну Медаль. Сенатори Лукас і Барклі кажуть у своїх внісках, що "Френклін Д. Рузвелт відважно і без самолюбства посвятив своє життя на службу нації як Начальний Командант збройних сил. Він був теж визначний провідник Союзних держав для справи світового миру. Ні один чоловік в історії нашого краю не працював довше і з такою терпеливістю та пильністю у своїй боротьбі проти тиранії, яка булаб поневолила нас усіх, колиб була вдалася".

Американська делегація за зміну договорів у міжнародній організації

Делегати Злучених Держав на міжнародно конференцію у Сан Франсиско згодилися підтримувати на конференції домагання, щоб у чартері Об'єднаних Держав помістити постанову, що можна буде змінити повенні договори. Цей план можна буде перевести у формі поправки до постанов із Дембартона Овкс.

Конгресменка Мері Нортон із Джерзі Сіті приготувала була внісок у палаті репрезентантів, щоб панце Еленор Рузвелт вислати як делегатку на конференцію до Сан Франсиско, бо вона може найліпше витолкувати ідеали небіжчика Ф. Д. Рузвелта. Пані Рузвелт заявила, що вона дуже вдячна за таке наставлення до неї, але вона делегації не прийме.

ГЕРБЕРТ ГУВЕР ЗА ЗАБОРОНУ ЧУЖИНОЇ ПРОПАГАНДИ В ДЕРЖАВАХ

На зібранні Товариства Закордонної Політики у Філадельфії бувший президент Герберт Гувер вийшов із проектом, щоб у будучім чартері Об'єднаних Держав ясно зазначити, що то є агресія. Гувер пригадає на практику нацистів у минулому і виказує, що під агресією треба не лише розуміти старосвітні методи простого мілітарного наїзду на державу, але теж і платну пропаганду, ведену якоюсь державою в інших державах, бо така пропаганда є одною з причин війни.

Загалом про причини війни висловився Гувер так, що спори над якоюсь справою не є самими причинами війни, а лише признаками воєнного настрою. До дійсних причин війни Гувер зараховує такі:

1. Спроби панування одних націй над другими і змагання пригнічених націй до свободи.
2. Невітний імперіалізм, якого оруддям є мілітаризм із його витресованими воєнними силами і воєнними союзами.
3. Економічний натиск.
4. Хрестоносні походи для поширення віри, а в цих походах включені й економічні віри. Це є воюючи ідеології.
5. Змагання до змін, а вони вже вроджені в людях.
6. Зашелювання ненависті, страху і бажання пімсти.

Гувер домагається не лише самої декларації якихсь прав, але й безпеки, щоб моральна сила була пануючою в будучій міжнародній хартії. Він пригадає на 14 точок Вільсона, як підстави Атлантийського Чартеру.

Чорчил виголошує доминальну промову про Рузвелта

Британія віддала офіційно вчорашньому прислугу покійному американському президенту Френклінові Д. Рузвелтові.

В катедрі св. Павла відбулося поминальне богослуження, на котрому були привані король, королева та найвищі урядовці Британської імперії. Потім у британській парламенті відбулося спеціальне засідання палати лордів, на котрім прем'єр Чорчил виголосив поминальну промову. Він малював президента Рузвелта як найбільшого привтедя, якого Британія коли-небудь в Америці мала.

АМЕРИКАНЦІ ПОСЕРЕДНИКАМИ МІЖ КИТАЙСЬКИМИ ФРАНЦІЯМИ

До Москви прибув американський дипломат Патрик Герлі, котрий їде до Чункінгу, як загально припускають, з пляном погодити зо собою китайський режим Кай-Шека та китайських комуністів, що контролюють частину північного Китаю.

Герлі вже мав у тій справі конференції з прем'єром Чорчилом у Лондоні.

ІТАЛІЙСЬКІ ПАРТІЇ ОБ'ЄДНУЮТЬСЯ ДЛЯ СПІВПРАЦІ

Три італійські партії, що досі часто виступали з різними поглядами у деяких справах, як наприклад у справі конкордату з Ватиканом, а саме: комуністична, християнсько-демократична та соціалістична, видали спільну заяву про співпрацю на півночі. Зо слів комуністичного часопису "Unità" виходило би, що пакт співпраці покищо обов'язує тільки в околиці Турину.

З точок співпраці виходить, що публична опінія в Італії йде на ліво. Партії постановили відсунути набір питання конкордату й монархії та об'єдналися на точці потреби переведення радикальної земельної реформи та звикоти Італії з фашистських елементів.

ВІДЛОЖЕНО БРИТИСЬКУ ЗАЯВУ ПРО ПОЛЬСЬКИЙ УРЯД

Прем'єр Чорчил заявив, що він постановив відложити свою заяву парламентові в справі польського уряду, котру він обіцяв був скласти в найближчий четвер. Посли радо згодилися на відложення, хоча ще тиждень тому вони домагалися такої заяви. Видно нині справу вважається розмірно неважною.

ГАНДІ АТАКУЄ САНФРАНСИСКЬКУ КОНФЕРЕНЦІЮ

Могандас Ганді, провідник гіндуських націоналістів, видав у Бомбаю заяву, що йменованій Британією представник Індії на конференцію в Сан Франсиско не представляє Індії. Ганді каже теж, що мир у світі може настати тільки тоді, як Індія буде зовсім звільнена від чужого контролю. Він висказався теж проти понижування Німеччини й Японії. Мовляв, мир може наступити тільки тоді, коли всім народам буде дозволено скористати з оwoчій перемоги.

ДЕ ДІТИСЬ, КУДИ ЙТИ?—Сцена, яку маємо перед собою, походить з Голландії, але вона тепер типічна для нещасних жертв війни і агресій в багатьох інших краях Європи. Ото вернула бідна родина до своєї рідної місцевості і не може навіть знайти місця, де стояла рідна хата, бо все в руїнах.

БРИТИЙЦІ ПІД ГАМБУРГОМ

Американський наступ до Берліна дізнав у вівторок задержки через те, що американські війська мусли сконцентрувати дещо більше сили, аби опанувати цалезито велику територію, заняту ними, та очистити з усіх оставших "мішків" з німецькими частинами весь край поза передовими лініями.

Тимчасом Перша Канадійська Армія в Голландії перегнала через Апелдорн, 45 миль від Амстердаму. Бритійська Друга Армія дійшла на віддалі 25 миль від великого німецького порту Гамбурга.

Американська Дев'ята Армія вдерлася до Магдебурга, а Перша Американська Армія оточила з усіх боків великий німецький торговельний і промисловий центр Лайпциг. Третя Армія обложила хемічний центр Хемніц та дійшла до чеської границі на віддалі 4 миль. Сема Армія вже бється на вулицях Нирнбергу.

ГОТОВЛЯТЬСЯ ДО СПІЛЬНОГО УДАРУ НА БЕРЛІН

Звільнення цілої аліантської офензивної поєннєється вимогами координувати ті тактичні посунення з тактичними маневрами советських військ на сході на передодні спільного удару на Берлін.

Берлінське радіо каже, що російські війська жнуть завязю на Берлін та що вже наводяться в одному місці на віддалі 18 миль від нього, а на другому на віддалі 20 миль. Московські комунікати не кажуть нічого про ті посунення, а зате говорять про очищення півострова Замлянду в Східній Пруссії та про добуття в Австрії нафтового центру Цистердорфу.

Дуже можливо, що західно-аліантські та советські війська поступають тепер уже за згоди умовлєним пляном та що Аліанти вже зговорилися, хто має ввійти першим до Берліна та де мають зо собою стрінутися британсько-американські війська із заходу та советські зо сходу.

ЗАСТАВЛЯЮТЬ НІМЦІВ НЮХАТИ КВІТИ НІМЕЦЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Коло німецького міста Ваймару, відомого з великої ролі в історії німецької культури, головню літератури, лежить найновіший вивіт німецької культури під нацистичним плеканням: "славний" бухенвальдський концентраційний табор. Оноді він попав в руки американських військ разом з якими 20,000 своїх бранців. Табор має всі останні причадали, придумані цєю останньою фазою німецької культури, як: шибениці, кімнати тортур, кімнати для різання, крематорії, лябораторії для чортівських експериментів зо живими людьми. Були часи що в цьому таборі було й по 110,000 людей, та вони видно загинули, перейшовши через ці останні видумки німецької культури. Це що осталося, це живі трупи, що часто на своїх ногах удержалися не могли.

Американська команда взялася до просвіти німців передовсім від того, що влаштувала для мешканців Бухенвальду туру для оглядин табору. 1,200 мешканців Бухенвальду переведено через табор, а один американський сержант, що вмів по німецьки, пояснював німцям цей вивіт їхньої культури. Декотрі з глядачів на місці мли. Інші запевняли, що вони про це нічого ніколи не знали. Інші просто мовчали. Сержанти пояснили їм, що вони їм покажуть пізніше ще кращі річи, експонати німецької науки.

ПРИЗНАЮТЬ РОЗБИТТЯ НІМЕЧЧИНИ

Капітан Людвіг Сарторіос, німецький радіовий коментатор, сказав у вівторок, що Аліанти вже розбили Німеччину на два побоевища: північне й полудневе. Ввиду цього вже не можна говорити ні про один фронт ні навіть про ділання німецьких військ під одною командою.

З Німеччини приходять до неутральних країв щораз більше вісток про себегубства серед нацистичного проводу. Останньою такою вісткою було донесення про себегубство пані Гертруди Шольц-Клінк, провідничи Союзу Нацистичного Жінотства, котру свого часу нацисти проголосили були "перфектною жінкою".

ЛЕТУНСЬКИЙ УДАР ПО ЯПОНСЬКИХ ПОВІТРЯНИХ БАЗАХ

Американські суперфортеці вибралися у вівторок на масові рейди на летунські поля на острові Кіюшу, найбільше південний острів властивої Японії. Атаковано шість летниць, з котрих японці атакували інвазію флоту коло Окінави.

На Окінаві боеві позиції змінилися мало. Зате американські війська окупували острів Іе, що лежить коло західного центрального побережжя Окінави та має 10 квадратних миль поверхні. Окупації доконали війська 24. корпусу, стрічаючися тільки зо слабим опором японських військ. Це явище вважає американська команда дуже підзначним: Здається, це вказує, що японцям не достає війська для оборони островів властивої Японії.

ЯК НЕ МАЄТЕ ПРАЦІ, АБО ХОЧЕТЕ КРАЩОЇ, чому не користати з оголошень знаменитих нагод для зарібку, поданх у оголошеннях нових робіт у "Свободі"?

"СВОБОДА" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRYant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:

Поводиноке число три центи

На рік \$7.00

На шість місяців \$3.75

На три місяці \$2.00

Число з суботи (з англійською частинною):

На рік \$2.50

На шість місяців \$1.50

На три місяці \$1.00

В Джерсі Ситі і Заграниці:

На рік \$10.00

На шість місяців \$5.25

На три місяці \$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "СВОБОДА," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРЕЗИДЕНТОВА ПРОМОВА

Понеділкової промови президента Трумана в американському конгресі вижидали загально не тільки в Америці, але й в широкому світі. Всі почували, велику вагу цієї енуційції, і ці почування це не була ніяка фантазія, а справжнє реальне відчуття живої дійсності. Адже промова не була собі пустою парадною балачкою людини, що просто любить себе послухати, а виявом політики провідника великої потуги в світі. Від того, яка буде ця політика, буде в світі залежати хід багатьох справ.

Ждали її загально в світі з напруженням ще й тому, бо з того жерела світ привик уже був просто чути через 12 літ інший, а все той самий голос. Там той голос уже був всім відомий, і політика, якої символом він являється, була відома. Коли тепер з Вашингтону мав роззестися новий голос, то всі цікаві були знати передусім: чи не стане новий голос символом нової політики? Звісно, цього одні собі бажали, інші цього боялися.

Президент Труман дав ясну й недвозначну відповідь на ці питання, що стояли, несвідомо й свідомо, в умах і серцях усіх слухачів по всьому світу. Президент Труман виразно зазначив, що він стоїть за продовження політики президента Рузвельта в усіх сущих об'єктах. Президент Труман при тому вирахував усі ці есенціональні ділянки політичної діяльності президента Рузвельта, не поминаючи просто ні одної. Він заявив передусім, що він не змінює свого ведення війни проти обох наших ворогів аж до часу, як вони здадуться безумовно або будуть вповні знищені. Він заявив далі за покарання воєнних злочинців; мовляв, хочби за ними прийшлося йти на край світа, нам треба їх дістати в свої руки. Далі президент Труман заявив за рішучу будову повоєнного світа на основах загального миру. Наконець, президент Труман заявив за продовження політики президента Рузвельта щодо внутрішнього суспільного законодавства, щодо поступу Америки до кращого добробуту для як найширших кругів американського населення.

Американський конгрес та американське громадянство віднеслося до першої промови нового президента незвичайно прихильно. Тільки виїмково можна додати закриті невдоволення, наприклад, коли якась велика газета в передовиці перерахувала суші точки програми політичної діяльності, а пропуская заяву президента в справі суспільного законодавства в краю. Назагал, промова подобалася практичним американцям своєю простотою та своєю реальністю, себто тим, що в ній нема нічого фантастичного, тим, що президент не ставить собі ніяких завдань, яких добути неможливо. З тої причини можна сказати, що коли президент бажав собі підтримки з боку американського народу, то він певно таку підтримку дістає.

Рудіард Кіплінг

Замітки із Сан Франсиско

Бос Боклі ізза свого глибокого знання міста з вивороту, приєднав для себе значну силу виборців. Він ніколи не старався за урядове становище для себе, або дуже рідко коли. Але, як його вплив зростає, він продавав цю силу тому, хто найбільше давав. Для себе за-тримав лише "мити" з кожного урядового становища. Він був у провіді Демократичної Партії в місті Сан Франсиско. Тут нарід самий назначує суддів. Бос Боклі, в імені народу почав назначувати суддів. Очевидно, що судді стали власністю Боса Боклі. Я не раз бував на обідах і чув, як освічені люди, що не брали участі в політиці, розповідали один одному історії

Політичний заповіт президента Ф. Д. Рузвельта

(ВАЖНІШІ МІСЦЯ З ЙОГО ПРОМОВ).

Чотири свободи.

У будучині, яку ми бажемо забезпечити, ми надіємося, що світ буде побудований на чотирьох есенціональних людських свободах.

Перше, це свобода мови й вислову — усюди, на цілому світі.

Друге, це свобода кожної людини почитати Бога на свій лад — у цілому світі.

Третє, це свобода від недостатку. Колиб її висловити словами, вживаними звичайно у світі, це малоб значити таке розуміння господарки, щоб кожній нації забезпечити здорове життя всіх мешканців в мирних часах — усюди, на цілому світі.

Четверта свобода, це життя вільне від страху. Колиб її висловити словами, вживаними звичайно у світі, це малоб значити загальне розброєння до таких границь і на такий лад, щоб ніяка держава не мала сили піти насильним наїздом проти ніякого сусіда — усюди, на цілому світі.

(З послання до конгресу, 6 січня 1941).

Свобода або тиранія.

Бувають такі люди, яким здається, що демократія, як форма правління державою і як спосіб життя, може відноситися хіба до якогось містичного і штучного призначення, а зате тиранія і неволя є наділі пружиною будучності, а воля стає хіба відпливаючою філею.

Та ми, американці, знаємо, що це не є правдою. Ні, демократія не гине!

Ми знаємо це з досвіду. Ми вже бачили не раз, як вона оживає й росте. Ми знаємо, що вона не може згинуть тому, бо спочиває на нестримній ініціативі людей, злучених разом у спільний цілі — а цю цілі назначують собі і виконують люди свободним висловом свободної більшості. Ми це знаємо, бо демократія це єдина форма правління, яка запрягає цілу силу свідомої волі людей. Ми знаємо, це, бо демократія була єдиною силою, яка розбудувала необмежену цивілізацію, яка може створити безмірний поступ у видосконаленню людського життя.

(З третьої інавгураційної промови, 20 січня 1941).

Поділені, але зєдинені.

Здається, що диктатори не розуміють цього, як тут, в Америці, наш загаль може триматися двох партій, а водночас мати ненарушену і нерозділену державу. Тоталітарна ментальність є завузька, щоб зрозуміти великого духа народу, який може бути поділений у призна-

ванню партій у виборчій часі, а зате увесь час остати об'єднаним у привязанню до свого краю та до ідеї демократії.

У нашому краю ми виказуємо наші розбіжності в місцях до голосування. У краях, що є під диктатурою, розбіжності здавлюються в концентраційних таборах.

(З промови до народу, 1 квітня 1941).

Що коштує диктатура?

Диктатура потягає за собою видатки, яких американський нарід не зможе заплатити. Бо тоді требаб було позбутися духових цінностей; требаб позбутися права сказати те, що кому подобається; требаб позбутися свободи релігії. Тоді ми діждалися би побачити, як конфіскується наш маеток, як запроторюється громадян до концентраційних таборів; як люди боялися би вийти на вулицю з тим сусідом, якого вони собі добирають; як не вільно булоб нам виховувати наших дітей як вільних і гідних громадян, але як застав для машини, придуманої на поневолення.

(З послання до конгресу, 4 січня 1939).

Найчорніший злочин.

Наш край перестрашений систематичним переслідуванням безборонних груп меншини з боку нацистів. Для нас вимордовування невинних людей лише тому, що вони належать до іншої народності, релігії або є іншого політичного переконання, це найчорніший із усіх можливих злочинів.

(З послання до конгресу, 12 січня 1944).

Війна це зараза.

Мир, безпека і свобода дев'ять десятих частин населення світу виставлена на небезпеку останньої десятини людей, які грожуть знищенням усього міжнародного ладу і права. Коли вибухне епідемія фізичної недуги, тоді суспільство готиться на відокремлення недужих людей, щоб забезпечити здоров'я цілої суспільності перед поширенням недуги.

Ми находимося саме тепер в небезпечі зарази, всеодно, чи вона проголошена, чи ні. Вона може поглотити держави й народи навіть далеко від первісних територій, на яких повстала ворожнеча. Ми не можемо знайти повного безпеченства у світі, киненому у безладдя, у якої вона заломано довіря й забезпечу.

(З промови в Шікагу, 5 жовтня 1937).

Слабі й сильні.

Ми є держава, складена з

багатьох національностей, різних рас, різних релігій, а всі вони зв'язані разом одною ланкою, а це ідеалом свободи й рівності. Хтонебудь пробує видвинуту одну національність проти другої, той має намір понизити всі національності. А хто намагається підбурити одну расу проти другої, той хоче поневолити всі раси. Хтож хоче понизити одну релігію перед другою, той хоче знищити всяку релігію.

Я борюся за свободу Америки — за такий край, де всі люди, мужчини й жінки, мають рівні права до свободи і справедливості. Я борюся, як усе я борюся, як за право малої людини, так і за право великої людини — як для слабого, так і для сильного; як за безпомічних, так і за тих, що знають як собі дати раду.

(З промови в Нью-Йорку, 1 листопада 1940).

Прості люди.

Демократія може лише тоді втриматися в силі, коли до неї приважуються ті люди, що їх Линколн назвав „простими людьми“.

Демократія може притримати тих людей лише тоді, коли вона шанує їх гідність і установає такий суспільний лад, який забезпечує народним масам, як мужчинам так і жінкам, розумне забезпечення як для них, так і для їхніх дітей.

(З послання до народу, 10 липня 1940).

Наш національний добробут.

Ми прийняли, так сказати, другу хартію прав, на підставі якої можна збудувати нову за-безпечу й добробут для всіх, безогляду на стан, расу й віру. До них належить:

Право до корисного й платного становища при праці в промислі, торгівлі, сільському господарстві, чи в копальні у нашому краю.

Право кожного хлібороба плекати й продавати продукти не такий цін, як для його родини пристойне життя.

Право кожного бизнесовця, великого чи малого, перепродувати чи торгувати серед повної свободи від нечесної конкуренції та від панування монополії як у краю так і за границею.

Право кожної родини до приличного домашнього життя.

Право до вистарчальної медичної опіки і до нагоди розвивати та втішатися справжнім здоров'ям.

Право до повної охорони перед економічною журбою про життя на старість, на випадок недуги, перед припадом і на випадок безробіття.

Право до вистарчальної освіти.

(З послання до конгресу, 11 січня 1944).

Громадяни цілого світу.

Ми навчилися, що самі не зможемо жити в мирі; що наш

Проти „невільницької праці“

Совети дають тепер нагоду розглянути ширше одну дуже важну справу: Проблему не-вільницької праці („слев лей-бор“).

Про ту проблему писали вже не одні, і не раз. Особливо тоді, коли писали про міліони робітників, головню словянських, що їх нацисти силою по-стятали з різних країв до Німеччини на примусову працю.

Писали про це, хоч рідко, теж і ті, що згадували про міліони тих нещасних, головню українців, що їх вигнала советська влада з українських земель на Сибір, чи в інші далекі советські землі, як засланців на примусові роботи в неприступних лісах, копальнях, чи деінде.

Теперішній, так сказати, міжнародний стан цієї проблеми є вкоротці такий:

Німеччина вже так якби розбита і справа з невольницькою роботою під нацистською владою уже так якби покинчена, бо невольницький день за днем масово звільняється, а нацистська влада пропадає і скоро цілком згине. Зате є інша справа. Як бачимо, советська влада закріплюється, бо навіть міжнародні обставини так складаються, що всьо іде на її млин. Супроти таких обставин насувається питання: Як то буде в Советах по-війні з найгіршою класою не-вільницької праці, себто з тими масами, що їх вивезли і да-лі ще вивозять ізза політич-них причин чи підозрін, при-значаючи їх до примусової праці в таких місцях і обста-винах, де людина мусить ско-ро вичерпати всі свої сили і гинути?

Отже так є, що отсеї справи властиво ніхто тепер по імені не згадує, щоб не „дразнити“ воєнного союзника, хоч Совети цілком не думають про те, щоб не дразнити Америки. Бо от навіть в часі, коли це пишемо, доносять американські кореспонденти з Москви про те, як то советські газети пишуть, що німці властиво не ставлять ніякого опору на західно-європейському фронті, де б'ються американці й британці, а зате б'ються дуже завзято на советському фронті. Ще пишуть, що Америка властиво й матеріально не багато у війні по-терпіла й небагато дала... Оце все американський нарід, що власний добробут залежний від добробуту інших країв, навіть далеко від нас.

Ми навчилися, що нам треба жити як людям, а не як струсам або псам у будах.

Ми навчилися, що нам треба бути громадянами цілого світу, отже членами людської спільноти.

(З четвертої інавгураційної промови, 20 січня 1945).

прикмет. Першою з таких не-достач був брак розмовності.

В Америці дівоча удача є насичена хемічним розчином, який робить їх забезпеченими перед огнем. Внаслідок цього число випадків, приготуване чортом для різних класів і в різних кліматах світу, не є за-страшаюче. Та всетаки свобода молодих дівчат має свої злі сторони. Американська дівчина — я це говорю не раз — не відзначається кончею пошанівкою для неї, починаючи від сорок-долларового капелюха, яким прикрашає свою голову, до спряжок у її вісімнадцяти-долларових черевичках. Вона розмовляє розтріпанно із своїми батьками або із мужчинами у віці, які могли бути її дідами. Вона має приписане право в товаристві до Свіжої Людини з подорожі. Самі батьки це признають.

(Дальше буде).

КУПИТЕ ВОЄННІ БОНДИ

ВІД 1. КВІТНЯ ЦЬОГО РОКУ ДО ЧАСУ ВІДБУТТЯ 21-ШОЇ КОНВЕНЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ КОЖНА ДЕЛЕГАТКА Й КОЖНИЙ ДЕЛЕГАТ ПОВИННІ ПРИЄДНАТИ СОЮЗОВИ КОЖНОГО МІСЯЦЯ НЕ МЕНШЕ ЯК ОДНУ НОВУ ЧЛЕНКУ ЧИ ОДНОГО НОВОГО ЧЛЕНА

Реконверсія робучої сили

Першу пробу переїзду робучої сили з воєнного стану на мирний переходить тепер по бережжю Каліфорнії. Там, як заведено, приміщено великі корабельні верстати а також і продукцію літаків. Сусідній стейт Орегон, зазнає теж такої самої долі. Отже те, що тепер діється на побережжю Тихого океану, може бути мірилом для подібних переїздів в інших околицях.

Департамент флоти недавно проголосив обмежену програму будови нових воєнних кораблів. Це потягає за собою зменшення активності у корабельних верстатах. Як лише зменшиться підприємство, мусить відправляти робітників. Це звичайне явище на ринку праці й його розуміє кожен, хто працював колинебудь як шоденний робітник.

Очевидно, що не відправлять усіх із корабельних верстатів, бо якась робота там усе мусить іти, головню коло направлення старих та ушкоджених кораблів. Однак при відкладанню робітників відходять насамперед нефахові. Шойно потім фахові сили. А що нефахових сил є більше, то й більше їх відправляють.

Від довгого часу йде гасло „60 мільйонів джабів“ в Америці після війни. Частина таких джабів потрібна вже тепер. Про це виразно говорять представники Ради Металевих Робітників Міста знад Заливу, у якій є злучених 90 робітників чух юній із околиці міста Сан Франсиско. Але вони мають простий аргумент:

„Коли федеральний уряд знає, що цих відправлених робітників він буде потребувати в недалекій будучности, то уряд повинен постаратися за те, щоб їх втримати в нашій околиці. А коли уряд знає, що тут не буде джабів для робітників, то треба їх відослати домів на кошт уряду“.

Наділі сотки робітників із околиці над Тихим океаном уже порозізлилися домів, але їм мусіли заплатити дорогу юнії. Це вже недомогання людської природи дало причину до того, що робітник навіть на дорогу домів не заощадив. А як уряд не дає робітникам на дорогу, то хтось інший мусить дати. Отже дає юнія. Але колишній юнія собі це відібе, очевидно, коштом уряду, а як ні, то при помочи уряду.

Віаїз робітників домів із дотеперішніх джабів мав додатний вплив на тих робітників, що залишилися при роботі. Вони менше тепер лішаються вдома, шанують роботу і шанують заробітки. Таксамо прикладаються пильніше до праці, отже вироби зискають на якості.

Але справжній клопіт прийде шойно з надходячим літом або осінню. Тоді корабельні верстати в Каліфорнії почнуть масову відправу робітників. Також інші підприємства есенціональних виробів будуть потребувати менше робітників.

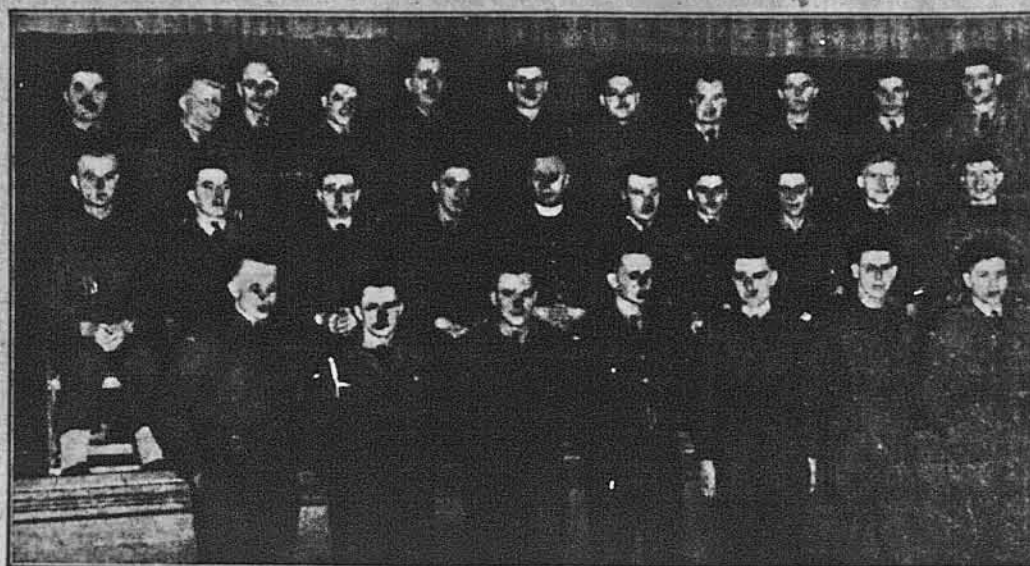
До кризи в робітничих відносинах прийде в Каліфорнії шойно під зиму, коли то цілком перестануть будувати нові кораблі, так як це тепер запобігають.

Юнії мають свій спосіб заходи проти такої можливості, а це, проголосити околицю Сан Франсиско „некритичною околицею“. Значить, що тут не треба вже робітників для воєнної продукції. Вслід за тим може піти розвиток мирової продукції, отже повільний переїзд воєнного промислу на мирний. Для робітничих відносин це малоб мати таке значіння, що вони не забиралися би масово з Каліфорнії, а якось переїждали до часу промислової реконверсії. Відповідне домагання ухвалено в Торговельній Палаті і в Каліфорнії Метал Трейд Асошіейшен та передано їх до Ради Воєнної Продукції і до Воєнної Ради Робучої Сили.

Так як тепер налашдані відносини в робітничій ділянці, то в Каліфорнії, в околиці Сан Франсиско та Лос Анджелесу, тепер робітників не треба. Ще є попнт на фахових механіків і їх тепер вибірають, але не забаром і це скінчиться. Ніхто вже й не нарікає, що робітники самі покидають роботу. Як хто покине, того виплачують і до роботи не запрошують, ані не приймають на їх місце нікого. Коли підприємства закінчили нові контракти, тоді постійно наймали яких 600 до 700 свіжих робітників кожного місяця. Все те вже скінчилося. Тепер навіть вміють підприємці поставитися до робітника, як він отак лише волочить або заведеється в роботі.

Кілько людей будуть працювати у каліфорнійських корабельних верстатах за яких три четверті року, це може бути лише предметом здогаду. Пересічні обчислення вказують на 100.000. Це залежатиме від кількості кораблів, які будуть потребувати направинок. А це залежатиме від вислідів морських битв. Жертви морських боїв можуть бути значні, або невеликі. Більше побитих кораблів, вимагатиме більшого числа робітників для направинок і навапки.

Дещо інакше виглядає робітничя справа у такій пристані, як в Портленд, у сусіднім стейті Орегоні. Там зацвило життя внаслідок велитенського експорту до Соевтів. Тисячі советських моряків діставали плату в доллярах і вони мали до речення протрачувати ці гроші таки в Америці. Це давало великі зиски торговцям в Портленд, а таксамо і забавним місцям. Отже крамничі, реставранти, нічні клуби, потребували тисячів робітників, крім робітників на корабельних доках, які навантажують кораблі продуктами в Росію. Тепер Совети виповіли Японії договір про ненапад, Японія може стати загрозою для експорту до Росії, отже треба буде перенести пристань для советського експорту на східне побережжя, а з цим і робітники будуть мусіти покидати Портленд.

Українсько-Канадійські вояки по Службі Божій в Кінгстон, Онт., 18. березня 6. р. По середині капітан о. М. Пелех, військовий капелан. — З канцелярії К.У.К.

Д-р Маргарет Міл

Як жити в світовому суспільстві?

Страва може зєднувати різні групи людей.

Різні групи людей їдять різні страви, різно готують їх, звязуючи їх з різними релігійними обрядами. Людина, яка бачить в крамничних вікнах дивні страви, з незнайомими назвами, може зацікавитися ними, або дістати відразу. Як що людина почує відразу до страв, які споживають сусіди, то часто те почуття відразу з'являється і до тих, хто ті страви пригортає і споживає. Зрештою, людський організм будується зі страв, що їх людина споживає. Коли, наприклад, чосник нам здається противним, то такимим противним здаються і люди, що його їдять. І навпаки, коли споживаєш іншіх здається нам привабливою, то споживання тих страв напевне допоможе ближче пізнати тих людей.

Гіакий нарід у світі не їсть всіх можливих до споживання річей, що можна знайти в країні, де живе. Кожний нарід ви-

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

о. Юліан Цілінський,

член 290 відділу У. Н. Союзу в Куртіс Бей, Мериленд. Його родичі враз з 7 дітьми є членами У. Н. Союзу, хоч уже не живуть в нашій місцевості, але в стейті Вірджінія, і то 23 роки, а діти як стали з дитинства членами У. Н. Союзу, так є ними і досі, хоч повиростили, а деякі з них є в армії, чи в високіх школах. Шойно висвячений о. Цілінський є українцем, але римо-католицького обряду, тут роджений і вихований, а родичі його походять з села Добре Поле, повіт Буми, як наприклад, піст, якого чач, Західна Україна. Тепер є священником в Річмонд, Вірджінія. В американській газеті яку залучаємо, є широко оповіснене життя, студії, та висвячення і прийняття в Готелі Карлтон у Вашингтоні. — Секретар 290-го від. У. Н. Союзу.

брав собі до споживання деякі тварини, чи тільки частини тварин, деякі овочі, ярину, а решту відкидає як щось таке, що не надається до споживання. Більшість людей робить розділ поміж тим, що може їсти людина, а що дається до споживання тільки тваринам — худобі, псам, свиням, курям. Часто людська їжа ще далі ділиться на таку, яку споживають різні групи суспільства в залежности від суспільного становища та заможности. Це не мало би великого значення, якби всі робили той самий розділ, але що одні люди вважають стравою, яка надається тільки для тварин, другі вважають людською їжею, і коли такі люди живуть поруч себе, то одна група може дивитися з погордою на другу за те, що вони їдять те, що „можуть їсти тільки свині“. Білий хліб і білий цукор був річчю незвичайною в деяких частинах Європи, тому вважали їх за предмет локсусовий, доступний тільки панам і багачам. Тому чимало людей, які прибули сюз із тих частин Європи, дивились на білий хліб як на „озаку ліпшого життя, що їм дає Америка. Проте американська звичка споживати білий хліб може суперечити вимогам наукового способу відживлювання. Фахівці з тої ділянки радять їсти, наприклад, нетереблену бараболо — їжа для свиней — та відмовитися від білого хліба — що їдять принці — і споживати чорний. Діти, які в школі проходять науку правильного відживлювання, не раз соромляться за те, що страви у них вдома не є такими, як повинні бути, згідно з вимогами науки. Кожна група, з особливими традиціями щодо їжі, різнилась від інших груп та від американської традиції як в питаннях їжі, яку споживає, так і той, яку відкидає.

Діти одної якоїсь групи глузують з дітей іншої групи за те, що ті їдять жаби, чи спагеті, чи то мексиканську фасолу. Діти, з яких глузують, почувують себе ображеними, бо часмішки торкаються того, що для них є дорогим — страви, якою мати годувє їх в тепломі оточенні рідної хати. Їх тішити, наколи інші люди визнають їх страви, і неприємно, коли з них насміхаються.

Коли традиційні страви тісно звязані з релігійними обрядами, як наприклад, піст, якого чач, Західна Україна. Тепер є священником в Річмонд, Вірджінія. В американській газеті яку залучаємо, є широко оповіснене життя, студії, та висвячення і прийняття в Готелі Карлтон у Вашингтоні. — Секретар 290-го від. У. Н. Союзу.

мають певних релігійних звичаїв щодо споживання, католицьким звичаєм є тримати піст, не їсти мяса в п'ятницю, а жиди мають приписи, як здобувати продукти, як готувати страви та які страви можна їсти разом. Ці три різні відношення до страв та релігії часто спричиняють непорозуміння. Протестант чи жид почуває себе ніяково, коли в п'ятницю має гостя — католика. Він непевний чи має подати конче рибу, чи вистарчить, як не подасте мяса? Католики та протестанти почувають себе ще більш ніяково, не визнаючи добре в чисельних правилах жидівських законів про страви, коли у них гості жиди. Спостерігаючи, як інші люди звязують споживання з релігією, не раз приходять нам на думку, що ті люди можуть критично ствитися до наших страв. Чимало з тих непорозумінь можна оминати, якби розуміти що одні мають певні правила щодо споживання, а інші не мають, та говорити при них як про звичайні річі, без упереджень.

Страви можуть поліпшити найкраще відносини поміж різними групами тоді, як люди різних національностей будуть їсти разом і пробуватимуть страви одні других. Споживання страв своїх сусідів має два важні наслідки: (1) Як подобається страва, то більше подобається і люди, що ту страву готувлять і їдять. (2) Поділяючи страви інших, ми, — так би мовити — будемо свій організм тим споживаючи, які раніше вважали дивними, „не придатними для людського споживання“. Як люди їдять спеціальні страви, і то найкращі, іншої національної групи, смакують вони, з приємністю втягають носом пахощі тих страв, тим самим наближуються до тої групи, ніби живуть в одному світі.

Історія знає таких людей,

що зуться космополітами. Людей, які живуть не тільки в рямцях своєї національної групи, але також цікавляться різними народами, їдять їхні страви, ходять до їхніх театрів, з приємністю слухають їхню музику. В минулому ці люди були здебільшого з заможної частини населення, які могли багато подорожувати, відвідувати ресторани трьох континентів. Натомість провинціали трималися доми, оберігаючи свої вузькі, традиційні способи відживлювання. Сьогодні в Америці не треба бути заможним, чи мати багато вільного часу, щоб покуштувати страви, що їх їдять в Будапешті, Москві, Бомбею, Пекині чи в Осло. Є змога тут, таки в американських громадах, спробувати страви, приготівлені нашими сусідами з тими самими присмаками, як і в містах світової слави.

Ті, що студують відживлення, дають призначення тим людям, які все люблять спробувати якусь нову страву. Їх зацікавлення вказує не тільки на здоровий, добрий апетит, але також на здорове відношення до життя. Подібне відношення треба мати до сусідів та інших людей з відмінними звичаями життя. Якщо покуштуємо їх страви — особливо народні страви, певно сподобаємо собі, а рівнож сподобаємо собі й тих людей, що готувлять їх, хочби тому, що вони — та й ми — споживають ті страви.

ЩОБ СПОВНИТИ ЯКІСЛІД ОБОВ'ЯЗКІ ЧЛЕНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ТО НЕ ВІСТАРЧИТЬ НАЛЕЖАТИ САМОМУ ДО СОЮЗУ, БО ДО ЧЛЕНСЬКИХ ОБОВ'ЯЗКІВ СВИДОМОГО ЧЛЕНА НАЛЕЖИТЬ ТАКОЖ ОБОВ'ЯЗОК ЗАПИСАТИ ДО СОЮЗУ ШІЛУ СВОЮ РОДИНУ, СВОЇХ ПРИЯТЕЛІВ ТА БЛИЗЬКИХ ЗНАЙОМИХ.

ЩО ЦЕ ТАКЕ „БІЛІОН“?

Кожного дня можна стрінути в газетних новинках слово „біліон“. В Європі це слово вживають на значіння „мільярда“. Отже американський біліон і європейський мільярд це тесаме. Це значить тисяч мільйонів, а цифрами пишеться так: 1,000,000,000.

Дуже мало є на світі людей, щоб мали точне поняття про величину мільярда чи там біліона. У золоті біліон представляє вагу 322,580 кілограмів: В просторони можна собі представити золотий біліон як будинок, котрого висота, ширина і довжина вносить 4 з половиною метра. Колиб такий будинок переїздити на дріт, то ним можнаб опоясати цілу землю.

Біліон у сріблі важить 5,000,000 кілограмів. До перевезення такої ваги срібла требаб 1,000 вагонів, а як би їх поставити на залізничних рейках, вони займалиб довжину мало-що не чотирох американських миль. Щоби піднести один мільярд срібла на це требаб 500,000 людей.

До перевезення одного біліона золота требаб 64 вагонів. Колиб з нього зробити одну брилу, тоді для її піднесення вгору требаб 6,000 людей. Гроші в золоті в сумі одного біліона, уложени побіч себе, створилиб лінію довжини 3-ох четвертин милі.

ЖАРТИ.

Чоловік знає.

Жінка: „Знаєш, мій дорогий, я завважала, що з мого волосся бе електрика“.

Чоловік: „Чи не тому ти купуєш капелюхи в формі електричних жарівок?“

УВАГА! НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

УКРАЇНСЬКО АМЕРИКАНСЬКА ЦЕНТРАЛЯ, ІНК.

ВЕЛИКЕ НАРОДНЕ ВІЧЕ

В СПРАВІ ЗРЕАЛІЗОВАННЯ БУДОВИ У. Н. ДОМУ В НЕДІЛЮ, 22. КВІТНЯ (APRIL 22, 1945)

в годині 2. пополудні точно

В ШКІЛЬНИЙ АВДИТОРІЇ СВ. ЮРА

217 Іст 6-та вулиця, Нью Йорк, Н. Яг

ВСТУП ВІЛЬНИЙ ДЛЯ ВСІХ

Будуть промовляти місцеві й позамісцеві бесідники.

УКРАЇНЦІ!

Прийдіть усі на це віче, де як одна велика і свідомо своїх завдань родина порадимось, як це велике і потрібне діло, започатковане Централєю, успішно довершити.

ЗА УРЯД УКРАЇНСЬКО АМЕРИКАНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛІ.

Інк.

Дмитро Попів, предсідник; А. Пасічник, скарбник;

А. Дубас, фінанс. секретар; М. Малетич, рекорд. секретар

УВАГА! РАЧЕСТЕР, Н. Й. УВАГА!

Товариство „ВІЛЬНІ КОЗАКИ“. Відділ 316. У. Н. Союзу

ЖАЛІБНУ АКАДЕМІЮ

Проф. Олександра Кошиця

в неділю, 22-го квітня (APRIL), 1945 р. В НАРОДНІМ ДОМІ, 831 JOSEPH AVENUE

ПОЧАТОК У ГОДИНІ 6. ВВЕЧІР

ПРОГРАМА СВЯТА:

Мішаний хор під управою С. Дорофей. — Соля відспівують К. Гнатків, А. Парута і М. Клишів. — Скрипкове сольо відіграє М. Цицик. — Деклямацію виголосить О. Свєреда. — Бесідники місцеві й позамісцеві.

Весь прихід зі свята піде на укічення музичних творів Кошиця.

На цю Академію запрошуємо всіх рачестерських громадян. Прийдіть усі і пошануйте пам'ять Кошиця. Заряд Товариства.

УВАГА! ПАСЕИК, Н. ДЖ. УВАГА!

СТАРАННЯМ ОКУРЖНОГО КОМПІТЕТУ МІСТА ПАСЕИКУ І ОКОЛИЦІ

МАСОВЕ ВІЧЕ

В НЕДІЛЮ, 22. КВІТНЯ (APRIL 22, 1945)

в годині 2. пополудні

В САЛІ PRESIDENT PALACE, PRESIDENT ST. і PARKER AVE., PASSAIC, N. J.

Віче буде у справі допомоги Рідному Краєви. Промовляти будуть місцеві й позамісцеві бесідники.

Усіх громадян просимо прийти на це віче. — Комітет.

ДРІБНІ ОГолошення—WANT ADS

Classified Department—825 West 42nd St.—BR 9-9587

WAR MANPOWER COMMISSION EMPLOYMENT REGULATIONS

Essential Workers need State-
ment of Availability if transfer-
ring to less essential need U. S.
Employment Service consent in
addition. Critical workers also
need both.

Сущні робітники об'язані ма-
ти посвідку, що вони є до ро-
зпорядності. При перенесенні
до менше сущних робіт мусять
мати крім цього згоду „Юнайтед
Стейтс Емплімент Сервіс“. Крити-
чні робітники потребують де
обох посвідок.

ПОТРІБНО МУЖЧИН

**FREIGHT HANDLERS
DENVER ILLINOIS**

Час і пів після 8 годин
PENNSYLVANIA RAILROAD
Головний офіс 275 Bowery або
204 110 W. 42nd St., N. Y.

У ВОЄННИЙ І МИРНИЙ ЧАС
Нагода на zatrudнення
Фабрика фарб потребує мужчин
до мішання і грайовання фарб.
Постійна праця. Не треба досвіду.
Головний офіс особ. або листовою
EVERSAL MFG. CO., Inc.
475 BROAD AVE.
RIDGEFIELD, N. J.

ПОТРІБНО ЖЕНЩИН

ЖНОК ЧИСТИТИ
5:30 пополудні до 10 вечером
80с НА ГОДИНУ
Суботи і неділі вільні
Головний офіс Mrs. Morrissey
WILLIAM R. WARNER CO.
113 WEST 18th ST., N. Y.

EVERSAL MFG. CO. IN WAR BONDS

ІВАН ФРАНКО

Суспільно-політичні погляди М. Драгоманова

(3 Літературно-Наукового Вісника, серпень 1906 р.)

II.

Отся мішанина двох ідейних кругів, не злучених в одну ви-
щу, органічну цілість — кру-
га поступових європейських
ідей і круга спеціально-росій-
ського хлопфільства, — це на-
мою думку головний ключ до
зрозуміння світогляду й діяль-
ності Драгоманова. На його
погляд суспільність, це вла-
стиво тільки продуктивна, ро-
буча, в нашій країні хлопська
маса; на ній стоїть розвій су-
спільності, її інтереси — це
головні інтереси всякої су-
спільної праці. Правда, він
знає, що навіть у нашій су-
спільності між робучими і
людьми є поділ на чорноробів
і білоробів, але чи ті останні
мають який окремий рід пра-
ці, чи мають якісь окремі пра-
ва й обов'язки в суспільності,
в те він не входить. Переваж-
но білороби у нього, як і в
більшості російських соціо-
логів тої доби, ідентифіку-
ються з експлуататорами і п'я-
каними народа, і головне жа-
дання, яке ставиться до них в
імя етики, це присвятити всі
свої сили праці та старанню
про добро і еманципацію і
просвіту народної, тобто
хлопської маси. Це домагання
ставиться в імя самого етич-
ного принципу, категоричним
імперативом; чи ті білороби,
іх зароджування і весь їх спо-
сіб поступування підлягають
крім етичних імперативів ще
яким соціологічним розвоє-
ним законам, не раз сильнішим
від їх індивідуальної доброї
волі, в це Драгоманов не лю-
бив запускатися, хоча в прак-
тичній життю й тут часто вмів
робити важні концесії непере-
можній силі обставин.

Оце мужикфільство було
також основою соціалізму
Драгоманова. Він доходив до
нього не так, як Маркс і Ен-
гельс, студіюванням життя і
розвою робітничої, проле-
тарської маси в краях найви-
шого економічного розвою;
навпаки, вихідною точкою йо-
го соціалізму, так само як і
старшого французького, так
званого утопічного соціалі-
зму, був вид хлопської нужди
та кривди і гаряче співчуття
з тою кривдою та бажання ви-

найти такий суспільний поря-
док, у якому би та кривда була
зведена до мінімуму. Живо від-
чуваючи деспотичний тиск
держави на волю і економіч-
ний стан одиниці, він силку-
вався в конструкції цього бу-
дучого справедливого ладу
звести до мінімуму також той
тиск держави, і для того о-
сновною одиницею і підвали-
ною своєї будови поклав
громаду, найменшу на його
думку суспільно-політичну
організацію в суспільності.
Він так і називає свій соці-
алізм громадством, цебто ор-
ганізацією опертою на авто-
номії і федеральній злучі гро-
мади, лишачи знов досить не-
ясними оба кінці тої палички:
відносини між громадою й її
складовими частинами — оди-
ниці, сім'ями, корпорація-
ми, зборами і т. і. з одного,
і громадою та державою з
нацією та її посередніми ор-
ганізаційними ступнями з дру-
гого боку. Основами для фор-
мування та реформування тих
відносин на думку Драгома-
нова повинні бути поперед усьо-
го основні права чолові-
ка — свобода думки й слова,
зборів та коаліцій, толеранція
політичних та релігійних пе-
реконань, чи як він висловлю-
є, віри і безвірства. Як супро-
ти цього малиб виглядати де-
тальні форми семейного, гро-
мадського та державного у-
строю, туди Драгоманов не
любив заходити. Він був пев-
ний, що вони ніколи в цілій
світі не будуть шаблоново
однакові, як того вимагала
напр. соціально-демократична
доктрина, і вважав основною
хвибою соціал-демократичної
концепції будучого суспільно-
го ладу власне передання ре-
гляментацію та бюрократиза-
цію всього життя. Супроти
той регламентації він висував
волю людини, а особливо во-
лю громади як самостійної со-
ціальної одиниці, яка найкра-
йше може знати потреби і здіб-
ності кожного свого члена і
матиме всякий інтерес у тім,
щоб якнайліпше розвинути і
пожиткувати її здібності й

ЧАР ВЕЛИКОДНЯ В ГАЛИВУДІ. Упродовж останніх 25 років Галивуд святкує Христове Воскресіння під голим небом і перед сходом сонця, в Галивуд Бовл і Форест Парк Меморіал Парк. Картина, яка перед нами, представляє яких 30,000 людей, зібраних в Галивуд Бовл, у великій амфітеатрі, оточеній горами. Ці люди мусять вийти з хати зараз по півночі, щоб захопити крісло завчасу, бо інакше треба би стояти, а відправа починається доперва о шестій годині. Це є відправа і разом свого роду релігійний концерт симфонічної архестри з композицій Брамса, Бетовена, Генделя, Моцарта і т. д., получений з хором і сольовими співачками, інвокацією і з проповіддю на тему воскресіння. Торжество зачалось виходом на біло вбранних сімох дівчат, що відіграли на трембітах „Слава Вітчизні“. По середині сцени був уложений хрест з малих дітей, в числі 250, які в першій половині програми були одіті в чорні плащі, а в другій половині в білі, що означало, що жалібний, чорний хрест перемінявся на білий на знак Христового воскресіння. 20,000 лілій було перед сценою і на сцені. Це дарунок від мешканців Галивуду. — Подає: О. Е. Малицький.

інтереси для загального добра. На тій точці Драгоманов був невідомим росіянином, членом російської соціальної шко-
ли, яка не вважала на різниці напрямів і тенденцій (зві-
сно, з виїмком нової росій-
ської чи то зрусифікованої ні-
мецької соціальної демокра-
тії) все стояла на вірі в якусь
містичну „волю народа“ і йо-
го вроджену, інстинктову здіб-
ність до осягнення „правди“
в суспільних відносинах, коли
тільки не буде перешкаджати
йому здєправована, збірорак-
тизована інтелігенція. На тім
містичнім ґрунті виростали з
одного боку різні парости
славянофільства з його вірою
в призначену словянству, а
спеціально Росії місію відро-
дження і оновлення всього
людства, з другого різні соці-
ялісти-народники та народо-
вольці, що робили револю-
цію в тілі цілі, аби зваливши
геперішній державний і су-
спільний лад у Росії, віддати
його спадщину в руки народ-
ної маси і полишити їй до во-
лі будову нового ладу.

Правда, Драгоманов був за-
надто твереза і скептична на-
тура, щоб мав вірити в якісь
наприродні місії поодиноких
народів, і був занадто серіоз-
ний історик, щоб не розуміти,
що всяке діло, особливо ж пля-
нова перебудова суспільности,
потребує майстра і не доко-
нується сліпим інстинктом. Як
рогитвагу всякому містичизмо-
ві та фаталізмові, славяно-
фільському з одного і соціал-
демократичному з другого бо-
ку він клав принцип культур-
ности і освіти, що виробляю-
чи поодиноких людей і вихо-
вуючи їх у принципах свободи
та поваги прав інших, тим
самим підносить і з часом ним

раз більше підноситиме інте-
лектуальний рівень та етичне
вироблення цілих мас народа.
З того становища він виступав
проти утопічної теорії загаль-
ної соціальної революції, що
мала одним замахом перевер-
нути теперішній лад і спрово-
дити здійснення соціалістич-
ного ідеалу на землі. Ця теорія
якийсь час була модна і
дискутувалася живо особливо
в сферах російських соціалі-
стів. Супроти неї Драгоманов
усе настоював на те, що всяка
революція має головню полі-
тичний характер, міняє полі-
тичні форми панування, але
не має сили сотворити новий
лад суспільного життя, бо цей
лад мусить органічно і звільна
виростати з попередніх, як де-
рево з даного ґрунту, а по-
диктувати його ніякими едик-
тами та регуляціями не мож-
на. Не революція, а еволюція,
— не був девіз Драгоманова,
а властиво революція як яви-
ще хвилеве і місцеве, це тіль-
ки одна з форм загальної ево-
люції.

(Дальше буде).

ПОЛЯКИ І САН ФРАНЦИСКО.

Секретар стейту Стетініус
приняв делегацію з конгрес-
менів Садовського і Дігела, о-
бидва з польського роду, які
поставили йому цілий ряд різ-
них питань, як наприклад: Чи
можуть польський наїрід, що не
хоче комунізму, не може дістати
такого демократичного ладу,
який є в Злучених Державах?
Яка є судьба „Львова і Мало-
польськи“, чи секретар прий-
ме делегацію з 10 конгресме-
нів (поляків з роду), що хо-
чуть інтервенувати у справі
Польщі?
Конгресмен Садовскі висту-

пав ще в імені адв. Розмарика,
президента Конгресу Амери-
канських Поляків. Стетініус,
як подає „Нови Сьвят“ з 12. 6.
м., заявив, що уряд дбає про
те, щоб Польща дістала як
найшкороше новий демократи-
чний уряд, для якого буде заре-
зервоване місце в міжнародній
конференції Сан Франсиско, а
далі, що делегація Конгресу
Ам. Поляків на чолі з през.

**КОЖНИЙ СВДОМІЙ АМЕ-
РИКАНСЬКИЙ І КАНАДІЙ-
СЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИ-
НЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРА-
ЇНСЬКОГО НАРОДНОГО
СОЮЗУ.**

"The purpose of this work is to present the principles of Ukrainian grammar in English for those who would like to learn the Ukrainian language. It is hoped that the grammar will meet the demand of both Ukrainians and non-Ukrainians: the former desiring to gain a proficiency in the language, and the latter wishing to get an understanding of it."

From the Foreword to—

Ukrainian GRAMMAR

— by —

ELIAS SHKLANKA, M. A. (Chicago)

\$1.25.

Svoboda Bookstore

P. O. BOX 346,

JERSEY CITY 3, N. J.

ЛІКУЄМО ХРОНІЧНІ НЕДУГИ

ШЛУНКА, ШКІРИ, НЕРВІВ
ГЕМОРОЇДІ, ІНШІ ЗАПАЛЕННЯ КИШЬОК, КИШКИ
Нирок, міхура, шлунок і внутрішностей заборущає.
Катар і хронічні боляки, біль у крижах, загальне о-
слаблення і хронічний релактизм і сентуку. Лікує Екс-
замінація крові і мочі заперення докладну діагнозу
і відповідає лікування. Застрикування, коли вказане.
Зайдіть сьогодні на пораду. Мужичі і Жінки ліку-
ємо модерними методами з о-середю долекіюро.

Всі хронічні недуги лікуємо науково.

ОПЛАТА УМІРКОВАНА — МЕДИЧНА ЕКЗАМІНАЦІЯ \$2.

DR. ZINS (28-літнє заведення)

110 EAST 16 STREET, N. Y. — NEAR UNION SQUARE

Щоденно від 9. г. рано до 7. г. веч. У неділю від 9. г. рано до 3. г. рано

ТАРЗАН, ч. 1161. Летуня понад головами.

„Вона лютується на мене, і
хоче вас повернути проти ме-
не“, сказав Торвальд.

Потім він поставив сторожів
над нею, кажучи: „Я не хочу,
аби жінки нам перешкаждали
в чоловічій ділі“.

І як він відійшов набік, він почув сильний стукіт над го-
ловою; і небо наповнилось літаками.

Незадовго вони осідали на летнищу.

ЧЛЕНІ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

РАЧЕСТЕР, Н. Я. — Бр. св. Поса-
дана, від 217, дає до відома своїх
членів, що квартальні збори відбу-
дуться в неділю, 22 квітня, точно в
годині 2. пополудні, в залі парохі-
марії. Наєни, котрі домагаються
до каси і У. Н. Союзу, мають кончепо
явитись і вирішити свої задегости.
Бо інакше будуть суспендовані. Мі-
сяні квітень, травень і червень є про-
значені на передковерсний кампа-
нїю приєднування нових членів, то-
му пришедіть хоч по одному канди-
датури в членів. — За уряд: М. Яу-
ла, пресд.; Т. Шурго, кас.; А. Іва-
нів, секр.

КАРБЕТ, Н. ДЖ. — Тов. Запо-
розька Січ, від 342, повідомляє своїх
членів, що місцеві збори відбудуться
в неділю, 22 квітня, в годині 2. по-
полудні, в залі церковній. Простимо
всіх членів зійтись на означений час.
Суспендовані членів нехай прийдуть
на збори, тобдуть прийняті наново.
Простимо вступати в члени У. Н. Со-
юзу і вписувати свої діти. — І. Сав-
чак, пресд.; А. Скопінєць, кас.; І.
Маркович, секр.

ІЛЮСТРОВАНА

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

з ДОДАТКОМ

НОВОГО ПЕРІОДУ

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

за роки від 1914 до 1919.

Написав

МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ

Ціна \$3.00.

Ця книжка обов'язково по-
винна бути в кожній укра-
їнській хаті.Замовлення враз з належністю
слати до:

"SVOBODA,"

BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

З Канади треба платити тільки
американською валютою.

МИРОН ЛІТВИН

І СИН

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

Обслуга щиро і чесна

801 SPRINGFIELD AVENUE,

corner Harrison Place

JRVINGTON, N. J.

Phone: ESsex 3-9090

\$150.00 ЦІЛИЙ

ІВНІС ПОХОРОН

ІВНІС

ОБСЛУГОВУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ

І ОКОЛИЦІ

KANAI KAIN

FUNERAL HOME

433 STATE STREET,

PERTH AMBOY, N. J.

Phone: Perth Amboy 4-4646

\$150.00 ЦІЛИЙ

ІВНІС ПОХОРОН

ІВНІС

ОБСЛУГОВУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ

І ОКОЛИЦІ

KANAI KAIN

FUNERAL HOME

433 STATE STREET,

PERTH AMBOY, N. J.

Phone: Perth Amboy 4-4646

ІВАН СУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

заряджує погребам до \$150

ціні так низькій як

ОБСЛУГОВУЄМО НА КРАЩА.

ОБСЛУГОВУЄМО НА КРАЩА.

ОБСЛУГОВУЄМО НА КРАЩА.

ОБСЛУГОВУЄМО НА КРАЩА.

ОБСЛУГОВУЄМО НА КРАЩА.

ОБСЛУГОВУЄМО НА КРАЩА.

ОБСЛУГОВУЄМО НА КРАЩА.

ОБСЛУГОВУЄМО НА КРАЩА.

ОБСЛУГОВУЄМО НА КРАЩА.

ОБСЛУГОВУЄМО НА КРАЩА.

ОБСЛУГОВУЄМО НА КРАЩА.

ОБСЛУГОВУЄМО НА КРАЩА.

ОБСЛУГОВУЄМО НА КРАЩА.

ОБСЛУГОВУЄМО НА КРАЩА.

ОБСЛУГОВУЄМО НА КРАЩА.

ОБСЛУГОВУЄМО НА КРАЩА.

ОБСЛУГОВУЄМО НА КРАЩА.

ОБСЛУГОВУЄМО НА КРАЩА.

ОБСЛУГОВУЄМО НА КРАЩА.

ОБСЛУГОВУЄМО НА КРАЩА.

ОБСЛУГОВУЄМО НА КРАЩА.

ОБСЛУГОВУЄМО НА КРАЩА.

ОБСЛУГОВУЄМО НА КРАЩА.

ОБСЛУГОВУЄМО НА КРАЩА.